

Kacper Milkowski¹

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID ID: 0000-0003-4367-0365

PRZEGLĄD ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO

ABSTRACT

Overview of the decisions of the Polish Supreme Court

The Resolution of the Polish Supreme Court of October 6, 2022 (case file no. III CZP 119/22) is of particular importance for legal practice. The Court indicated that the compensation due from the insurance company under the contract of third party liability insurance of motor vehicle owners for damages arising from the use of these vehicles covers only necessary and economically justified repair costs. In the Resolution of October 6, 2022 (case file no. III CZP 112/22), the Polish Supreme Court stated that the ruling issued in closed session is a ruling that does not exist if the signature has been placed only under the entire document including the operative part and the main reasons for the ruling (Art. 357 § 5 Civil Procedure Code). Moreover, in the Resolution of June 2, 2022 (case file no. I CSK 219/22), the Polish Supreme Court decided that the submission by parents on behalf of a minor child of a declaration of inheritance rejection is an activity that exceeds the scope of the ordinary management of the child's property, and making it without the prior consent of the guardianship court entails the nullity of this type of declaration. In addition, the Polish Supreme Court, in the Resolution of May 31, 2022 (case file no. II CSKP 34/22), stated that bringing an action by a parent on behalf of a child for the protection of personal rights against the other parent of that child is an act of representation of the child.

¹ Doktorant w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego i Prawa Unii Europejskiej na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie.

Keywords: Supreme Court, judicature, criminal proceedings, civil proceedings, resolution, sanction of nullity

Słowa kluczowe: Sąd Najwyższy, orzecznictwo, postępowanie karne, postępowanie cywilne, uchwała, sankcja nieważności

Sprawy z zakresu prawa cywilnego i gospodarczego

Uchwała Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., III CZP 119/22

Odszkodowanie przysługujące od zakładu ubezpieczeń na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów obejmuje wyłącznie niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy.

Uchwała Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., III CZP 112/22

Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym jest orzeczeniem nieistniejącym w sytuacji, gdy podpis został złożony wyłącznie pod całym dokumentem obejmującym sentencję i zasadnicze powody rozstrzygnięcia (art. 357 § 5 k.p.c.).

Uchwała Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., III CZP 109/22

Ustanowienie prawomocnym wyrokiem sądu rozdzielności majątkowej małżeńskiej między małżonkami pozostającymi w ustroju ustawowej wspólności majątkowej nie powoduje, że współmałżonek akcjonariusza, który samodzielnie objął lub nabył akcje imienne wchodzące w skład tej wspólności, może wykonywać związane z nimi prawa korporacyjne.

Uchwała Sądu Najwyższego z 5 października 2022 r., III CZP 101/22

Przewidziane w art. 3 pkt 1 ustawy z 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 893) wyłączenie stosowania tej ustawy do długów objętych postępowaniem prowadzonym na podstawie przepisów ustawy z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1520) nie pozbawia wierzyciela uprawnienia do odsetek ustawowych za opóźnienie na zasadach ogólnych.

Uchwała Sądu Najwyższego z 4 października 2022 r., III CZP 110/22

Ogłoszenie upadłości spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej z likwidacją jej majątku nie jest ustaniem członkostwa w Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej w rozumieniu art. 58 ustawy z 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1844), w związku z czym syndyk masy upadłości spółdzielczej kasy oszczędnościowej nie jest uprawniony do żądania zwrotu na rzecz upadłego wkładów wniesionych przez tę kasę na obligatoryjny fundusz stabilizacyjny.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2022 r., I CSK 2867/22

Podmiot uprawniony do dotacji, która została wypłacona w zaniżonej wysokości, może domagać się świadczenia odpowiadającego kwocie przeznaczonej na wykonanie zadania publicznego, objętego dotacją. Szczególna natura dotacji ma to znaczenie, że stwarza możliwość wykazania przez jednostkę samorządu terytorialnego, że kwota dotacji nie została wydatkowana należycie i podlegałaby zwrotowi. Co się zaś tyczy art. 5 k.c., nie budzi wątpliwości, że skorzystanie z dobrodziejstwa tego przepisu jest możliwe jedynie wyjątkowo i kluczowa jest w tym zakresie ocena okoliczności sprawy przez sąd *meriti*.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2022 r., I CSK 2313/22

Decyzja w sprawie zatwierdzenia projektu wymiany i regulacji gruntów wydana na podstawie dekretu z 16 sierpnia 1949 r. o wymianie gruntów oraz decyzja w sprawie zatwierdzenia projektu scalenia gruntów wydana na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z 23 stycznia 1968 r. o scalaniu i wymianie gruntów nie tworzą nowego stanu prawnego nieruchomości objętej wymianą i scaleniem w znaczeniu przedmiotowym, a w konsekwencji właściciel nieruchomości objętej wymianą i scaleniem gruntów, który nie był uczestnikiem postępowania wymiennego i scaleniowego, pozostaje właścicielem nieruchomości pierwotnej i może dochodzić roszczeń wynikających z jego prawa własności. Jeżeli bowiem postępowanie scaleniowe nie wprowadziło żadnych zmian, jeśli chodzi o zakres władania spornymi gruntami przez Skarb Państwa, to w takiej sytuacji nie jest wykluczone uznanie, że właściciel gruntów objętych scaleniem, który nie był uczestnikiem postępowania scaleniowego, zachowuje prawo własności gruntów w granicach sprzed postępowania scaleniowego, albowiem nie narusza to interesów i prawa własności pozostałych uczestników postępowania scaleniowego.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2022 r., I CSK 2319/22

1. Ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, jakim jest stan uczuć, godność osobista i nietykalność cielesna (art. 24 § 1 k.c.), nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości zainteresowanego (ocena subiektywna). Uwzględnienie kryteriów obiektywnych przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, nie oznacza jednak całkowitego pomijania czynnika subiektywnego w postaci odczuć żądającego ochrony, ale nie można im przypisać rozstrzygającego znaczenia. Naruszenie dobra osobistego należy więc rozpatrywać przede wszystkim w granicach przeciętnych ocen społecznych, nie pomijając subiektywnego, indywidualnego odczucia osoby domagającej się ochrony. Wskazane zagadnienia odnoszą się do oceny stanu faktycznego dokonywanego *ad casum* i nie wymagają stworzenia jednoznacznego wzorca, co utrudniałoby uwzględnienie faktu, że dla oceny w tym zakresie istotne znaczenie mają rodzaj i charakter dobra, które zostało naruszone, sposób działania sprawcy, a także stosunek, jaki mają inni ludzie do faktu tego naruszenia.
2. Po śmierci przedstawionej w określonej publikacji osoby przedmiotem ochrony nie są jej dobra osobiste, mogą nim być natomiast dobra osobiste jej osób bliskich.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2022 r., I CSK 2308/22

Wynagrodzenie powinno być ustalane każdorazowo indywidualnie i dostosowane do okoliczności, w tym zakresie, charakteru i trwałości obciążenia, jego uciążliwości,

wpływu na ograniczenie korzystania z nieruchomości przez właściciela, zmniejszenia jej wartości; powinno być ustalone proporcjonalnie do stopnia ingerencji w treść prawa własności, uwzględniać wartość nieruchomości i w takim kontekście mieć na względzie szkodę właściciela z uszczuplenia prawa własności.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2022 r., I CSK 2614/22

Warunek umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, zgodnie z którym ryzyko kursu wymiany obciąża bez ograniczeń konsumenta jako kompensata za korzystniejszą stopę procentową, określa główny przedmiot umowy, którego nieuczciwy charakter co do zasady nie może być badany. Można jedynie badać nieuczciwy charakter tego warunku i stwierdzić, że jest on nieuczciwy, jeżeli w momencie zawierania umowy i biorąc pod uwagę tekst i informacje otrzymane od instytucji kredytowej, treść tego warunku nie była jasna ani zrozumiała dla właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważanego i rozsądnego przeciętnego konsumenta. O tym, czy treść takiego warunku jest powszechnie zrozumiała, nie decyduje jedynie poprawność językowa zawierającego warunek sformułowania. Postanowienia umowne w przedmiocie różnic kursowych, które wpływają na wysokość raty kredytu, skutkują tym, że do banku należy wyłączne ustalenie w tym zakresie, co przekłada się na dochód banku zwiększający dodatkowo koszty kredytu dla klienta, co w konsekwencji prowadzi do tego, że konsument nie jest w stanie samodzielnie wyliczyć całkowitego kosztu, jaki musi ponieść na jego spłatę. W tym mechanizmie zachodzi sprzeczność postanowienia z dobrymi obyczajami i rażąco naruszenie interesów konsumenta, który nie ma nawet możliwości uprzedniej oceny własnej sytuacji, w tym wysokości wymagalnych rat kredytu, i jest zdany wyłącznie na arbitralne decyzje banku. Skoro postanowienia te dotyczą głównego przedmiotu umowy, to ich skuteczne zakwestionowanie prowadzi do orzeczonej nieważności umowy – „ustalenia nieistnienia stosunku prawnego”.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r., II CSKP 369/22

Nie przysługuje droga sądowa dla ustalenia na podstawie art. 189 k.p.c. nieistnienia prawa do ustalenia stawki procentowej i wysokości opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego, jeżeli wcześniej taka stawka i opłata zostały ustalone na podstawie art. 221 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami w trybie postępowania określonym w art. 78–81 tej ustawy.

Wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2022 r., II CSKP 349/22

1. Sąd powszechny nie jest uprawniony do badania merytorycznej zasadności wyroku sądu polubownego. Przy rozpoznawaniu sprawy i wyrokowaniu sąd polubowny nie jest związany przepisami prawa materialnego ani prawa formalnego, byle tylko nie naruszył praworządności i dobrych obyczajów. Również sąd powszechny, właściwy do rozpoznawania skargi, nie może rozpoznawać merytorycznej strony sporu. Naruszenie prawa materialnego może stanowić uzasadnioną podstawę do uchylenia wyroku sądu polubownego, jeżeli doprowadziło w swym wyniku do rozstrzygnięcia jawnie gwałcącego naczelne zasady obowiązującego porządku prawnego. Jednak mylnej wykładni prawa materialnego przez sąd polubowny nie można oceniać jako

uchybiecie praworządności w rozumieniu art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. Nie można przyjąć, że wyrok sądu polubownego uchybia klauzuli porządku publicznego na tej tylko podstawie, że rozstrzygnięcie nie jest zgodne z niektórymi przepisami prawa materialnego. Należy stwierdzić, iż naruszenie prawa materialnego tylko wtedy będzie można uznać za podstawę uchylenia wyroku sądu polubownego, kiedy naruszyło konstytucyjną zasadę państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP).

2. Okoliczność, że instytucja kary umownej wywodzi się genetycznie z reżimu odpowiedzialności kontraktowej, nie stoi na przeszkodzie takiemu jej umownemu ukształtowaniu, aby po pierwsze była oderwana od przesłanki winy, była zobiektywizowana, po drugie ze względu na jej funkcje brak wyrządzenia szkody w wyniku niewykonania lub nienależytego zobowiązania nie stoi na przeszkodzie prawu do jej żądania. Kara umowna ukształtowana przez strony nie musi realizować funkcji odszkodowawczej przy odpowiedzialności kontraktowej, a skoro tak, to także nie musi realizować zasady kompensacyjnego charakteru odpowiedzialności odszkodowawczej, jeżeli w danej konfiguracji kontraktowej strony tak ukształtowały karę umowną, że nie pełniła ona funkcji odszkodowawczej, czy też tylko funkcji odszkodowawczej, ale np. funkcję represyjną czy prewencyjną.
3. Można rozszerzyć swoją odpowiedzialność kontraktową, przyjmując odpowiedzialność także za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy z przyczyn od strony niezależnych, np. z powodu siły wyższej. Jeżeli strony chcą rozszerzyć odpowiedzialność dłużnika, to zgodnie z art. 473 § 1 k.c. muszą w umowie wskazać, za jakie inne – niż wynikające z ustawy – okoliczności dłużnik ma ponosić odpowiedzialność, zatem okoliczności te muszą być w umowie wyraźnie określone.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2022 r., I CSK 3636/22

Oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy. Wykładnia językowa art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. nie stwarza podstaw do przyjęcia, że w ramach oceny abuzywności postanowienia istotny jest sposób jego stosowania przez przedsiębiorcę. Przeciwnie, skłania ona do wniosku, że decydujące znaczenie ma nie to, w jaki sposób przedsiębiorca stosuje postanowienie i dla kogo jest to korzystne, lecz to, w jaki sposób postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta. Z przepisu wynika, że przedmiotem oceny jest samo postanowienie, a więc wyrażona w określonej formie (przeważnie słownej) treść normatywna, tzn. norma lub jej element określający prawa lub obowiązki stron, a jej punktem odniesienia – sposób oddziaływania postanowienia na prawa i obowiązki konsumenta. Samo postanowienie może bezpośrednio kształtować prawa i obowiązki tylko w sensie normatywnym, wpływając na zakres i strukturę praw lub obowiązków stron. Taka interpretacja pozostaje w zgodzie z powszechnie akceptowanym poglądem, że art. 385¹ k.c. jest instrumentem kontroli treści umowy (stosunku prawnego). To, w jaki sposób postanowienie jest stosowane, jest kwestią odrębną, do której art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. wprost się nie odnosi. Mamy zatem do czynienia ze skutkiem *ex tunc*, co oznacza, że zdarzenia o charakterze następczym w stosunku do daty zawarcia umowy zawierającej klauzulę abuzywną pozostają bez znaczenia dla takiego charakteru tych postanowień umownych (wyjątek stanowi wola konsumenta).

Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2022 r., I CSK 3445/22

1. Naruszenie obowiązku informacyjnego na etapie przedkontraktowym przybrać może formę zarówno niepodania wymaganej i precyzyjnie wskazanej ustawowo informacji, jak i podania informacji w sposób niepełny. Generalnie można powiedzieć, że w celu uznania realizacji przez bank obowiązków informacyjnych w zakresie ryzyka kursowego nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca, oraz odebranie od klienta oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, iż został on poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Istnieje obowiązek ostrzegawczy instytucji finansowej, która, oferując powiązany z walutą obcą kredyt kredytobiorcy, niejednokrotnie takiemu, który nie ma zdolności kredytowej do zaciągnięcia kredytu złotowego, powinna dołożyć szczególnej staranności w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z takim produktem finansowym. Zachowanie informacyjne banku powinno polegać na poinformowaniu klienta o zakresie ryzyka kursowego w sposób jednoznaczny i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej mimo dokonywania regularnych spłat.
2. Aby konsument mógł udzielić wolnej i świadomej zgody, sąd winien, w ramach norm proceduralnych i w świetle zasady słuszności w postępowaniu cywilnym, wskazać stronom w sposób obiektywny i wyczerpujący konsekwencje prawne, jakie może ponieść za sobą usunięcie nieuczciwego warunku, co jest szczególnie istotne wtedy, gdy niezastosowanie może prowadzić do unieważnienia całej umowy, narażając ewentualnie konsumenta na roszczenia restytucyjne, i to niezależnie od tego, czy strony są reprezentowane przez pełnomocnika zawodowego.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2022 r., I CSK 3299/22

1. Jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy. Wylimitowanie z łączącej strony umowy abuzywnych postanowień umownych rodzi zatem konieczność dokonania oceny, czy umowa w pozostałym zakresie jest możliwa do utrzymania.
2. Wylimitowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, że należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i odmiennym charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wylimitowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością. Wylimitowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie prowadzi do utrzymania w mocy kredytu indeksowanego kursem CHF jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR. To samo dotyczy kredytu denominowanego kursem CHF.

3. Stwierdzenie nieważności umowy mieści się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa 93/13 przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych. Zagwarantowana konsumentom przez przepisy tej dyrektywy ochrona ukierunkowana jest m.in. na osiągnięcie skutku prewencyjnego, o czym mowa w jej art. 7, tj. zniechęcenia przedsiębiorców do wykorzystywania w zawieranych umowach nieuczciwych postanowień umownych.

Wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 883/22

1. Umowa kredytu lub pożyczki wiążąca wysokość udzielonego kredytu oraz wysokość jego spłat z kursem waluty obcej, w szczególności euro, nie jest sprzeczna z ogólną konstrukcją umowy kredytu przewidzianą w art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe. Jednakże zasady przeliczania udzielonego kredytu na złotówki oraz spłat na euro mogą mieć charakter niedozwolonych postanowień umownych. Krytyczna w szczególności powinna być ocena odnośnie do postanowień wzorców umownych, które określają wysokość należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów.
2. Wylimitowanie z łączącej strony umowy niedozwolonych postanowień umownych określających zasady przeliczania udzielonego kredytu na złotówki oraz spłat na euro wymaga oceny, czy umowa w pozostałym zakresie jest możliwa do utrzymania. Dla oceny tej kwestii ma przede wszystkim znaczenie okoliczność, że wymieniona klauzula określa świadczenie głównie stron. Kwestia ta jednak nie jest ostatecznie decydująca jako prowadząca do upadku umowy w całości. Należy uznać, że eliminacja postanowienia określającego takie świadczenie częściowo prowadzić będzie do upadku umowy w całości niż eliminacja postanowienia niezwiązanego ze świadczeniem głównym. W realiach konkretnej sprawy konieczne jest w szczególności rozważenie, czy po wylimitowaniu abuzywnych postanowień odnoszących się do kursu walutowego możliwe jest ustalenie wysokości wzajemnych świadczeń stron i dalsze funkcjonowanie umowy w obrocie. W wypadku umowy odnoszącej wartość pożyczki do euro istnieje możliwość zarówno wypłaty pożyczki, jak i spłaty kredytu w walucie pożyczki, czyli w euro, skoro w umowie zawarto swoiste uprawnienie mające charakter *facultas alternativa*, dające konsumentowi możliwość wyboru sposobu spłaty i waluty spłaty kwoty. Przy czym podstawową kwestią jest ustalenie, czy klauzula przeliczeniowa kwoty kredytu pozwala w ogóle ustalić wysokość zobowiązania kredytobiorcy w momencie zawarcia umowy kredytu (pożyczki). Kwestia spłaty jest bowiem wtórna, w tym sensie, że należy ją rozpatrzyć dopiero w sytuacji, gdy nie mamy do czynienia z abuzywnością klauzuli przeliczeniowej kwoty udzielonego kredytu.

Uchwała Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2022 r., III CZP 50/22

1. Na postanowienie sądu upadłościowego jako sądu drugiej instancji o odrzuceniu zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza nie przysługuje zażalenie (art. 394² k.p.c. w zw. z art. 229 ustawy z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1228).
2. W razie wniesienia takiego zażalenia odrzuca je sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów (art. 397 § 1 k.p.c. w zw. z art. 229 prawa upadłościowego).

Postanowienie Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2022 r., I CSK 2297/22

Brak podstaw do niestosowania zasady niedopuszczalności kwestionowania statusu sędziego (deklarowanej w art. 29 § 2 i 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym), co mogłoby sugerować wskazanie w pkt 1 lit. d postanowienia Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-204/21 R Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej (ECLI:EU:C:2021:593). Powyższe rozstrzygnięcia, a przede wszystkim art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nie pozwalają bowiem na ocenę kryteriów odnoszących się do okoliczności wyboru kandydatów na stanowisko sędziowskie przez Krajową Radę Sądownictwa, a w konsekwencji kwestionowanie skuteczności powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP, a tym samym ubezskutecznienia niepodzielnej w zakresie kompetencji orzeczniczych przysługującej sędziemu inwestytury, czego nie uzasadniają kryteria wskazane w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C-625/18, A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa oraz C.P., D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu, ECLI:EU:C:2019:982. Niezależnie od powyższego jednak również w świetle wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ewentualne wady procedury wyboru kandydata na urząd sędziego przed Krajową Radą Sądownictwa, nawet w razie uznania naruszenia Konstytucji RP w tym zakresie (poprzez stwierdzenie niezgodności z konstytucją przepisów stanowiących podstawę procedury zakończonej powołaniem do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego), samodzielnie nie pozwalają na podważenie niezależności sądu rozpoznającego sprawę (wyrok TSUE z 29 marca 2022 r., C-132/20, w sprawie BN i in. przeciwko Getin Noble Bank S.A., ECLI:EU:C:2022:235), samo zaś powołanie przez Prezydenta RP na urząd sędziego jest niepodważalne.

Wyrok Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2022 r., II CSKP 145/22

Skutki działań lub zaniechań osób zobowiązanych do nadzoru nad małoletnim poszkodowanym nieposiadającym zdolności deliktowej (a więc małoletnim poniżej lat 13 – art. 426 k.c.), choćby nawet zachowania te pozostawały w związku przyczynowym z poniesioną przez takiego małoletniego szkodą, nie powodują zmniejszenia odszkodowania należnego temu małoletniemu (art. 362 k.c.). Z tego powodu skutki zachowań takich osób nie mogą zostać temu małoletniemu poczytane za przyczynienie się do powstania szkody.

Wyrok Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2022 r., II CSKP 573/22

Rozważania o publicznoprawnym charakterze wierzytelności wynikającej z orzeczenia przepadku na podstawie art. 45 § 1 k.k. prowadzą do następujących wniosków. Po pierwsze art. 527 § 1 k.c., także w zw. z art. 530 k.c., nie może znaleźć bezpośredniego zastosowania do ochrony wierzytelności publicznoprawnych. Po drugie w odniesieniu do takich wierzytelności zasadniczo możliwe jest stosowanie przepisów o skardze pauliańskiej w drodze analogii. Po trzecie stosowanie takie jest dopuszczalne również w przypadku orzeczenia na podstawie art. 45 § 1 zd. 1 k.k. o przepadku korzyści majątkowej, gdyż unormowania dotyczące tej instytucji nie obejmują instrumentów ochrony sytuacji prawnej wierzyciela publicznoprawnego, a jednocześnie brak podstaw do

uznania, że taka regulacja instytucji przepadku korzyści majątkowej miała w zamierzeniu ustawodawcy charakter zupełny, kompletny i tym samym wykluczała stwierdzenie zaistnienia luki prawnej. Po czwarte dla udzielenia ochrony pauliańskiej nie jest istotne, czy orzeczenie przepadku korzyści majątkowej jest powiązane ze skazaniem za dopuszczenie się czynu wywołującego szkodę w majątku innego podmiotu.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I CSK 219/22

Złożenie przez rodziców w imieniu małoletniego dziecka oświadczenia o odrzuceniu spadku jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka, a dokonanie jej bez uprzedniej zgody sądu opiekuńczego pociąga za sobą nieważność tego rodzaju oświadczenia.

Wyrok Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., II CSKP 34/22

1. Prawo zatrzymania może być uwzględnione przez sąd tylko w razie zgłoszenia przez uprawnionego odpowiedniego zarzutu wobec drugiej strony. Istotą bowiem prawa zatrzymania jest to, że realizuje się je w formie zarzutu. Ten sposób obrony pozwanego nie jest uwzględniany przez sąd z urzędu. Nie ma bowiem przepisu, który nakładałby na sąd obowiązek umieszczenia stosownego zastrzeżenia w wyroku, niezależnie od stanowisk stron, tak jak jest to np. w przypadku ograniczenia odpowiedzialności pozwanego, o której mowa w art. 319 k.p.c. Zarzut oparty na prawie zatrzymania ma co do zasady charakter materialnoprawny, co oznacza, że dla uznania jego skuteczności winien on być zgłoszony drugiej stronie, co w przypadku odstąpienia od umowy wzajemnej oznacza byłego kontrahenta. Możliwe jest jednak również podniesienie w procesie zarzutu procesowego, że pozwany skorzystał z prawa zatrzymania już wcześniej, składając odpowiednie oświadczenie woli przed wszczęciem procesu, czy też poza jego tokiem. Skorzystanie z prawa zatrzymania sprawia, że dochodzone przez powoda roszczenie jest niewymagalne, a uwzględnienie powództwa powinno zostać powiązane z zamieszczeniem w wyroku zastrzeżenia o jednoczesnym zwrocie przez powoda świadczenia wzajemnego. Niezależnie od tego zgłoszenie zarzutu w procesie, nawet jeżeli z perspektywy prawa materialnego może zostać dokonane w sposób dorozumiany, musi być jednak kategorię i jednoznaczne. Zarzut procesowy musi być na tyle konkretny, aby umożliwić sądowi określenie roszczenia pozwanego – przynajmniej pod względem jego rodzaju i rozmiaru. Warunkiem skuteczności zarzutu opartego na prawie zatrzymania jest bowiem konkretyzacja roszczenia będącego jego podstawą i określenie jego zakresu, a w przypadku zobowiązań pieniężnych także jego sumy przez wyrażenie jej w pieniądzu lub wskazanie przesłanek ustalenia jej wysokości.
2. Nie ma zasadniczych przeszkód, aby w przypadku, gdy oba świadczenia podlegające zwrotowi na podstawie art. 494 k.c. są podzielne, sąd, zamieszczając w wyroku zastrzeżenie o jednoczesnym zwrocie przez powoda świadczenia, wskazał, że w razie spełnienia przez powoda części świadczenia na pozwanym spoczywa obowiązek spełnienia własnego świadczenia również w części, proporcjonalnie do rozmiaru świadczenia powoda. W tym celu konieczne jest również precyzyjne określenie przez sąd w zastrzeżeniu zamieszczanym w wyroku zasad rozliczania świadczeń w razie

ich częściowego zwrotu. Takie rozwiązanie nie jest sprzeczne z obowiązkiem zwrotu wzajemnych świadczeń wynikającym z art. 494 k.c. ani z celem prawa zatrzymania przewidzianego w art. 496 k.c. W przypadku umów wzajemnych, do których ma zastosowanie art. 494 k.c., zwracane świadczenia są swoimi odpowiednikami i to niezależnie od tego, w jakim stosunku pozostaje wartość ekonomiczna tych świadczeń. Z tego względu częściowy zwrot świadczeń podzielnych, pozostających w odpowiedniej do siebie proporcji (np. po połowie każdego), jednoznacznie wskazanej przez sąd w wyroku, prowadzi do rozliczenia stron w określonym zakresie.

Uchwała Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., III CZP 28/22

Wytoczenie przez rodzica w imieniu dziecka powództwa o ochronę dóbr osobistych przeciwko drugiemu z rodziców tego dziecka jest czynnością z zakresu reprezentacji dziecka (art. 98 k.r.o.).

Uchwała Sądu Najwyższego z 26 maja 2022 r., III CZP 86/22

Jeżeli na podstawie art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych prezes sądu zarządził rozpoznanie apelacji w składzie trzech sędziów, sprawa powinna zostać rozpoznana przez skład sądu złożony z dotychczasowego sędziego referenta, a pozostali sędziowie powinni zostać przydzieleni losowo zgodnie z art. 47a prawa o ustroju sądów powszechnych, nawet gdy w sprawie uprzednio wyznaczony był skład trzyosobowy, który przestał być składem właściwym do rozpoznania sprawy na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I CSK 437/22

Potrącenie jest instytucją prawną o ustalonej definicji. W myśl art. 498 § 1 k.c. potrącenie odnosi się do wyraźnie wskazanych, wymagalnych wierzytelności wyrażonych w pieniądzu lub rzeczach oznaczonych co do gatunku. Istota umowy kredytu polega na tym, że wierzytelność kredytobiorcy wobec kredytodawcy jest co do zasady spełniana wcześniej niż wierzytelność kredytodawcy wobec kredytobiorcy, zaspokajana poprzez świadczenia okresowe – raty kredytu. Wierzytelności stron nie są zatem wymagalne w tym samym czasie, co stanowi okoliczność niepozwalającą na zastosowanie instytucji potrącenia. Sięgnięcie po nazwę tej instytucji w tekście umowy zawartej pomiędzy stronami nie jest wystarczające dla przyjęcia, że rzeczywisty zamiar stron polegał na jej zastosowaniu w rozumieniu kodeksowym. Zgodnie z art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Zgodny zamiar stron w przypadku powoływanego w skardze postanowienia umownego polegał na udostępnieniu kredytobiorcy automatycznego sposobu świadczenia rat kredytu bez konieczności każdorazowego składania dyspozycji przelewu itp. Postanowienie to odwołuje się zatem do rozumienia terminu przedawnienia w języku ogólnym i nie może dotyczyć instytucji z art. 498 k.c. z uwagi na niespełnienie jej przesłanek.

Wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., II CSKP 993/22

Działania procesowe, które mogą pogorszyć sytuację małoletnich, wymagają zezwolenia sądu opiekuńczego. Brak takiej zgody powoduje odrzucenie pozwu, jest to jednak brak usuwalny (art. 199 k.p.c.).

Uchwała Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., III CZP 83/22

Sędzia, który zawarł z bankiem będącym stroną postępowania umowę kredytu hipotecznego denominowanego lub indeksowanego we frankach szwajcarskich, nie jest z tej przyczyny wyłączony z mocy ustawy w sprawie, której przedmiotem są roszczenia związane z taką umową zawartą przez ten bank z innym podmiotem (art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Uchwała Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., III CZP 46/22

Trzyletni termin przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi, który rozpoczął bieg i nie upłynął przed dniem wejścia w życie ustawy z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1104), kończy się ostatniego dnia roku kalendarzowego (art. 118 zdanie drugie k.c. w związku z art. 5 ust. 1 powołanej ustawy).

Postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., III CZ 115/22

Adwokat wyznaczony przez okręgową radę adwokacką jako zastępca adwokata skreślonego z listy adwokatów, który pełnił funkcję kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego, nie jest uprawniony do udziału w postępowaniu sądowym jako kurator dla nieznanego z miejsca pobytu, chyba że sąd wyda stosowne postanowienie.

Wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 2022 r., II CSKP 78/22

1. Wydanie decyzji o zwolnieniu ze służby stanowi wykonywanie władzy publicznej, o czym świadczy m.in. to, że działanie takie mogło zostać podjęte wyłącznie przez podmiot wyposażony w szczególne kompetencje. W stosunkach między równorzędnymi podmiotami nie mogłoby nastąpić wydanie rozkazu personalnego o zwolnieniu ze służby ani decyzji utrzymującej taki rozkaz. Za kryterium wyróżnienia sfery imperium i dominium – a w konsekwencji także kryterium stosowania bądź nie art. 417 i n. k.c. – może być uznane również to, czy danego zachowania stanowiącego źródło szkody mógłby się dopuścić podmiot niewyposażony w szczególne kompetencje władcze. Indywidualne decyzje dotyczące ukształtowania stosunku służbowego funkcjonariusza publicznego mogą być zatem źródłem odpowiedzialności Skarbu Państwa za wydanie decyzji administracyjnej.
2. Świadczenie przyznawane na podstawie art. 42 ust. 5 ustawy o Policji jest szczególnym świadczeniem o charakterze administracyjnoprawnym, a jego przyznanie następuje na drodze postępowania administracyjnego. Ma ono charakter „rekompensacyjny”, a także jest pewną formą odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku służbowego, jednak odszkodowanie to należy rozumieć w szczególny sposób, odmienny niż w prawie cywilnym. Ustawodawca nie odwołuje się w analizowanym przepisie do pojęć szkody i odszkodowania, a wspomina jedynie o „świadczeniu pieniężnym”. Co więcej, wysokość świadczenia jest ustalona w sztywnych granicach. Powyższe nie

oznacza jednak, że przyznanie tego świadczenia jest z punktu widzenia odpowiedzialności odszkodowawczej całkowicie obojętne. Nie ulega wątpliwości, że zmniejsza ono wysokość poniesionej szkody, a zatem również ewentualnego odszkodowania. Pomniejszenie to odbywa się jednak na zasadzie *compensatio lucri cum damno*, zgodnie z którą przy określaniu wysokości szkody należy uwzględnić korzyści, które dla poszkodowanego przyniosło zdarzenie wywołujące szkodę. Wniosek, że analizowane świadczenie nie ma charakteru odszkodowawczego, wyklucza możliwość przyjęcia, iż celem ustawodawcy było limitowanie odszkodowania. W przeciwnym wypadku należałoby bowiem założyć, że rolą art. 42 ust. 5 ustawy o Policji jest nie tyle ograniczenie wysokości odszkodowania, ile wykluczenie odpowiedzialności odszkodowawczej w ogóle.

Wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 2022 r., II CSKP 185/22

Ważność umowy pożyczki nie zależy od tego, czy pożyczkodawca jest właścicielem przekazywanych pożyczkobiorcy środków pieniężnych.

Uchwała Sądu Najwyższego z 6 maja 2022 r., III CZP 47/22

Członek spółdzielni nie może ustanowić pełnomocnika do zastępowania go w zebraniu grupy członkowskiej.

Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 81/22

1. Wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania z uwagi na niemożność zachowania standardów ochrony środowiska przed hałasem w związku z funkcjonowaniem lotniska (art. 135 ust. 1 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1973) nie stanowi samodzielnej podstawy roszczenia odszkodowawczego z tytułu obniżenia wartości nieruchomości, określonego w art. 129 ust. 2 tej ustawy.
2. Za ograniczające sposób korzystania z nieruchomości w rozumieniu art. 129 ust. 2 ww. ustawy mogą być uznane wyłącznie postanowienia aktu ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania określające nakazy, zakazy i zalecenia skierowane do właścicieli nieruchomości (art. 135 ust. 3a tej ustawy).

Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 79/22

W sprawie o ustalenie nieistnienia uchwały wspólnoty mieszkaniowej sąd nie jest związany ustaleniami dotyczącymi jej istnienia zawartymi w uzasadnieniu prawomocnego wyroku oddalającego powództwo o uchylenie tej uchwały.

Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 75/22

Zmiana umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która nie została zgłoszona do sądu rejestrowego w terminie sześciu miesięcy od dnia jej dokonania, nie wywołuje skutków prawnych (art. 256 § 3 w zw. z art. 169 § 1 k.s.h.).

Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 62/22

W sprawie o zapłatę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego odszkodowania za szkodę łowiecką sąd jest związany decyzją nadleśniczego Państwowego

Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe ustalającą wysokość odszkodowania, która nie została zakwestionowana w terminie określonym w art. 46e ust. 4 ustawy z 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (obecnie t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1683 ze zm.).

Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 33/22

Sprawa o orzeczenie przez sąd o wygaśnięciu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu (art. 11 ust. 11 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1208) ma charakter majątkowy.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22

1. Kolegialność składu orzekającego, będąca ugruntowaną zasadą w postępowaniach odwoławczych, zapewnia wyższy standard kontroli odwoławczej, pozwala bowiem na kształtowanie się decyzji w drodze dyskursu i ścierania stanowisk, umacnia bezstronność, niezależność i niezawisłość orzekania oraz zwiększa legitymację rozstrzygnięcia sądu w odbiorze społecznym, a tym samym jest pożądana z punktu widzenia właściwej ochrony praw stron i uczestników postępowania. Jednakże nie oznacza to jeszcze, że rozpatrywane odstępstwo od zasady kolegialności jest równoznaczne z naruszeniem (zwłaszcza oczywistym) art. 45 ust. 1 konstytucji. Wszak dopuszczalne jest wprowadzanie wyjątków od tego modelu, co powinno następować w drodze jasnej regulacji prawnej, możliwej do zrekonstruowania bez konieczności prowadzenia daleko idących zabiegów interpretacyjnych w warunkach krzyżujących się racji celowościowych.
2. O niedopuszczalnym naruszeniu (zwłaszcza o naruszeniu oczywistym) art. 45 ust. 1 nie świadczy także sama ingerencja w zasadę ciągłości (niezmienności) składu orzekającego. Wprawdzie rzeczywiście można mówić o zasadzie niezmienności składu kolegialnego od chwili jego wyłonienia w drodze losowania, zgodnie z art. 47a ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, jednakże jest to jedynie zasada rangi ustawowej, a przed jej wprowadzeniem w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślano – w szczególności w nawiązaniu do art. 323 k.p.c. – że w postępowaniu cywilnym nie obowiązuje ogólna zasada stałości (niezmienności) składu przez cały czas orzekania w sprawie. W kontekście rozpatrywanego zagadnienia istotne jest również to, że nowelizacja nie zakładała całkowitego zerwania z ciągłością składu, skoro zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1090) sprawa ma być rozpoznawana przez sędziego, który był jej referentem w składzie kolegialnym.

Uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 87/22

Z zawartej przed sądem ugody w przedmiocie kontaktów z dzieckiem wynika obowiązek takiego zachowania osoby sprawującej pieczę nad dzieckiem, które jest niezbędne do wykonywania albo właściwego wykonywania określonego w tej ugodzie sposobu utrzymywania kontaktów z dzieckiem przez osobę uprawnioną (art. 598¹⁵ § 1 k.p.c.).

Uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22

Sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu indeksowanego do waluty obcej są postanowienia, w których kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego oznaczenia

kursu waluty właściwej do wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia wysokości rat kredytu, jeżeli z treści stosunku prawnego nie wynikają obiektywne i weryfikowalne kryteria oznaczenia tego kursu. Postanowienia takie, jeśli spełniają kryteria uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, nie są nieważne, lecz nie wiążą konsumenta w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., II CSKP 1301/22

Dobrowolne świadczenia osób trzecich na rzecz poszkodowanego co do zasady nie powinny pomniejszać należnego odszkodowania od sprawcy, albowiem ich celem nie jest z reguły zwolnienie osoby odpowiedzialnej od obowiązku naprawienia szkody, lecz nieodpłatne przysporzenie korzyści poszkodowanemu. Dotyczyć to może także i środków przekazywanych przez fundacje, zwłaszcza gdy taka jest intencja ofiarodawców. Organizowanie zbiórek publicznych w celu charytatywnej pomocy poszkodowanemu jest istotną działalnością społeczną, trudno jednak na tym tle przyjmować, iż fakt przekazania jakichkolwiek środków z takiego tytułu poszkodowanemu wpływa na obniżenie odpowiedzialności osoby odpowiadającej za naprawienie szkody. Dopiero gdy wsparcie ma inny charakter, np. publicznoprawny, możliwe jest inne podejście.

Uchwała Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r., III CZP 74/22

Depozytariusz, działający na podstawie art. 68 ust. 1 ustawy z 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 605), jest uprawniony do zmiany statutu reprezentowanego funduszu inwestycyjnego tylko w zakresie wynikającym z art. 68 ust. 3 zd. 1 w związku z art. 18 ust. 2 pkt 2 tej ustawy; nie może dokonać zmiany tego statutu co do czasu trwania reprezentowanego funduszu inwestycyjnego.

Uchwała Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r., III CZP 57/22

Kwota objęta przewidzianym w art. 56 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2439) pisemnym poleceniem złożonym bankowi przez posiadacza rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej dotyczącym dokonania – po jego śmierci – wypłaty określonej kwoty pieniężnej na rzecz wskazanych przez niego osób: małżonka, wstępnych, zstępnych lub rodzeństwa (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci) nie podlega zaliczeniu na schedę spadkową w rozumieniu art. 1039 § 1 k.c.

Uchwała Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r., III CZP 56/22

1. Przepis art. 44² pkt 1 k.p.c. ma zastosowanie do spraw wszczętych i niezakończonych przed jego wejściem w życie (art. 9 ust. 2 ustawy z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 1469 ze zm.).
2. Rozpoznając apelację, sąd drugiej instancji nie jest związany postanowieniem o odmowie przekazania sprawy, wydanym na podstawie art. 44² pkt 1 k.p.c. przez sąd przełożony na skutek przedstawienia sądu pierwszej instancji.
3. W sprawie wszczętej i niezakończonyj w pierwszej instancji przed wejściem w życie art. 44² pkt 1 k.p.c. sąd drugiej instancji uwzględnia zarzut naruszenia tego przepisu,

gdy to uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy; w takiej sytuacji uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem pierwszej instancji.

Uchwała Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r., III CZP 91/22

W przypadku odmowy wszczęcia egzekucji na podstawie art. 804 § 2 k.p.c. z uwagi na oczywisty wpływ terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z tytułu wykonawczego, gdy wierzyciel nie przedłożył dokumentu, o którym mowa w art. 797 § 1¹ k.p.c., komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia na podstawie art. 30 zdanie pierwsze ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych.

Uchwała Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r., III CZP 82/22

Artykuł 112 ust. 3 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych uchyla obowiązek wezwania do uiszczenia opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej, obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, od nieopłaconej apelacji wniesionej przez radcę prawnego w sytuacji, gdy doszło do oddalenia jej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, i ma ten skutek, że termin do uiszczenia opłaty rozpoczyna bieg od chwili doręczenia stronie postanowienia o oddaleniu tego wniosku.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2022 r., I CSK 498/22

Żaden przepis prawa nie przewiduje określonego sposobu składania łącznych oświadczeń woli osób uprawnionych do łącznej reprezentacji, zarówno osoby prawnej, jak i tzw. ułomnej osoby prawnej, do której to kategorii należy zaliczyć spółkę jawną (art. 331 k.c. w zw. z art. 8 § 1 k.s.h.). Reprezentowanie tylko łącznie z innym współnikiem lub prokurentem spółki jawnej (art. 30 § 1 k.s.h.), jak również w przypadku innych spółek uregulowanych w odpowiednich przepisach Kodeksu spółek handlowych nie musi polegać jedynie na zachowaniu się jednoczesnym. Należy przyjąć, że wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia ją w sposób dostateczny (art. 60 k.c.). Uzasadnione jest więc stanowisko dopuszczające złożenie w różnym czasie oświadczeń woli uprawnionych do łącznej reprezentacji spółki. Jeżeli nie ma wątpliwości co do treści takich oświadczeń, to okoliczność, iż między poszczególnymi oświadczeniami zachodzi większy odstęp czasu, nie może automatycznie pozbawiać skuteczności dokonanej przez spółkę czynności prawnej.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2022 r., I CSK 399/22

Sprawa o zasiedzenie nieruchomości ma niewątpliwie charakter majątkowy. To samo dotyczy sprawy ze skargi o wznowienie postępowania w sprawie o zasiedzenie, a zatem skarga kasacyjna winna zawierać oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Jest to wymóg formalny skargi, którego brak podlega usunięciu w trybie art. 398⁶ § 1 k.p.c., a na etapie postępowania przed Sądem Najwyższym na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c., poprzez zwrot skargi kasacyjnej sądowi drugiej instancji w celu usunięcia dostrzeżonych braków.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2022 r., I CSK 38/22

To, czy czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzyciela, należy oceniać według stanu w chwili jej zaskarżenia i wydania wyroku. Wierzytelność, którą ma chronić skarga pauliańska, powinna istnieć w chwili wytaczania powództwa oraz w chwili wydawania wyroku. Wartość nieruchomości będącej przedmiotem czynności zaskarżonej skargą pauliańską i jej obciążenie powinny być ustalone według stanu w chwili orzekania. Świadomość natomiast możliwego pokrzywdzenia jest również wystarczająca do przyjęcia zamiaru pokrzywdzenia, albowiem działanie ludzkie obejmuje w zasadzie nie tylko następstwa zamierzone, ale i te, których jakkolwiek nie chce się wywołać, przewiduje się jako możliwe, a zatem objęte wolą. Oznacza to, że zamiar pokrzywdzenia przyjętą należy także u tego, kto w chwili dokonywania czynności liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i że jego czynność może być połączona z ich krzywdą.

Sprawy z zakresu prawa karnego

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 14 września 2022 r., I KZP 9/22

Określone w art. 15zwr ust. 6 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 374 ze zm.), dodanym ustawą z 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 568), wstrzymanie od 31 marca 2020 r. biegu terminu przedawnienia karalności w sprawach o przestępstwa, przestępstwa i wykroczenia skarbowe oraz w sprawach o wykroczenia dotyczy przedawnienia karalności tych czynów zabronionych niezależnie od tego, czy zostały popełnione, począwszy od 31 marca 2020 r., czy też przed tą datą.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 14 września 2022 r., I KZP 7/22

1. Przepis art. 42 ust. 2 konstytucji wymaga zapewnienia obrony we wszelkich postępowaniach represyjnych (do nich należy postępowanie immunitetowe, którego wszczęcie wiąże się z uszczerbkiem na dobrym imieniu, niezależnie od dalszych losów wniosku o uchylenie immunitetu). Wystąpienie do sądu immunitetowego wiąże się bowiem z zainicjowaniem „sprawy” w znaczeniu, jakie temu terminowi przypisywane jest na tle konwencji, co zobowiązuje do zagwarantowania prawa do obrony na etapie wszczęcia takiej „sprawy”. Zapewnienie obrony jest więc konieczne w każdym postępowaniu, i to nawet niedotyczącym ingerencji w prawa i wolności konstytucyjne, które ma legalizować stosowanie przymusowych środków obojętnej natury. Tego wymaga każda rzetelna procedura, z mocy art. 2 konstytucji. Osoba, przeciw której kieruje się postępowanie związane z negatywnymi skutkami (trudno negować istnienie takich skutków przez sam fakt „postawienia w cieniu podejrzeń”, zwłaszcza

w wypadku osób mających mieć nieskazitelną reputację), musi mieć zapewnione adekwatne do celu tego postępowania możliwości obrony. Sam fakt wszczęcia postępowania immunitetowego jest dla prokuratora dolegliwością, nawet jeśli później okaże się, że sprawa nie miała podstaw i nie nastąpi odpowiedzialność karna. Nie do przyjęcia konstytucyjnie jest także koncepcja, że można ograniczyć prawo do obrony na etapie postępowania immunitetowego, skoro sprawa będzie w przyszłości i tak rozpatrywana przez sąd decydujący o czynie, winie i karze. Każdemu etapowi penalizacji, nawet wstępnemu, muszą towarzyszyć gwarancje prawa do obrony, adekwatne do tego etapu. Postępowanie immunitetowe jest tym postępowaniem, do którego stosuje się standard prawa do obrony z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP (a mowa w tym przepisie jest o prowadzonym postępowaniu karnym), a także że jest postępowaniem sądowym w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

2. Procedura immunitetowa prokuratora musi spełniać warunek z art. 45 ust. 1 konstytucji, a to oznacza, że o zezwoleniu na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej orzekać musi organ o cechach wskazanych w art. 45 ust. 1 konstytucji, nawet jeśli nie nazywa się on sądem. To, że postępowanie immunitetowe toczy się przed sądem dyscyplinarnym, nie zmienia jednak faktu, iż jest postępowaniem incydentalnym w ramach postępowania przygotowawczego *in rem* (a przynajmniej ściśle z nim związanym), warunkującym możliwość toczenia się postępowania karnego przeciwko osobie, którą chroni immunitet; nie jest to zatem postępowanie dyscyplinarne. Również na gruncie art. 6 ust. 1 EKPC należy wyprowadzić pogląd, że procedura immunitetowa musi spełniać standard zawarty w tym przepisie.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 14 września 2022 r., I KZP 11/22

1. Nie jest możliwe wszczęcie sporu w trybie art. 38 § 1 k.p.k. przez sąd, którego właściwość do rozpoznania sprawy została ustalona z delegacji (art. 36, art. 43 k.p.k.), z sądem wyższego rzędu, który zadecydował o tej właściwości.
2. Sąd rozstrzygający spór o właściwość nie orzeka jako sąd odwoławczy, zatem wskazuje sąd, który jest właściwy do rozpoznania sprawy, bez wypowiedzania się odnośnie do postanowienia sądu pozostającego w sporze.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2022 r., I KZ 46/22

Dla wyczerpania dyspozycji art. 1 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego nie jest konieczne ani działanie represjonowanego w ramach jakiejś organizacji, ani występowanie zbrojne przeciwko ówczesnym władzom PRL czy wspierającemu je reżimowi. Przejawem nadmiernego ulegania propagandzie medialnej jest poszukiwanie jedyne go wzorca dla takiej działalności w postawie tak zwanych żołnierzy niezłomnych. Wszak ich działalność w istocie miała stosunkowo niewielkie praktyczne znaczenie dla odzyskania niepodległości przez państwo polskie, a z pewnością niepodległość ta nie została odzyskana w następstwie działań zbrojnych. Stąd nie można nie doceniać wartości oporu polegającego na podejmowaniu działań związanych z przekazywaniem tradycji patriotycznych, rozpowszechnianiu wiedzy historycznej, wykazywaniu patologii w funkcjonowaniu ówczesnych władz, a w końcu biernego i czynnego

oporu przeciwko wdrażaniu nieakceptowanych wzorców ustrojowych, gospodarczych czy religijnych. Rzecz jednak w tym, że art. 1 „ustawy lutowej” jednoznacznie wskazuje na potrzebę ustalenia, że czyn, który osobie represjonowanej został zarzucony lub przypisany, musi być związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności. Samo wypowiedzanie słusznych poglądów lub opinii na temat ówczesnego ustroju państwa i jego sojuszy nie musi być równoznaczne ze wskazaną w art. 1 cytowanej ustawy „działalnością”.

Uchwała Sądu Najwyższego z 1 lipca 2022 r., I KZP 5/22

Użyty w art. 240 § 1 k.k. zwrot „mając wiarygodną wiadomość” należy rozumieć jako stan wiedzy podmiotu tego czynu w chwili jego popełnienia; termin „niezwłocznie” odnosi się nie do czasu powzięcia informacji o czynie zabronionym dodanym do katalogu przestępstw wymienionych w art. 240 § 1 k.k. przez ustawę z 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 773), ale do momentu, w którym zaktualizował się obowiązek denuncjacji, co nastąpiło w dniu 13 lipca 2017 r.; jedyną czynność sprawczą czynu zabronionego z art. 240 § 1 k.k. określa czasownik „nie zawiadamia”.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 9/21

Słuchacz albo student Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie Akademii Spraw Wewnętrznych w okresie od 1 października 1989 r. do 31 lipca 1990 r. nie jest z tego powodu osobą, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 3a w zw. z art. 7 ust. 1 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1633).

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22

1. Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1.
2. Brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach.
3. Zgodnie z pkt 2 uchwały składu połączonych izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110–1/20) brak wniosku strony złożonego w oparciu o art. 41 k.p.k. nie zamyka drogi do podnoszenia i badania tej kwestii przez sąd z urzędu, w trybie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – również po przeprowadzeniu stosownego testu. Nie sposób bowiem przyjąć,

że sąd, w którego składzie zasiada sędzia, co do którego instytucjonalnej bezstronności czy – wprost – niezawisłości istnieją uzasadnione wątpliwości, jest sądem należycie obsadzonym. Wynik przeprowadzonego testu sąd odwoławczy winien przedstawić w uzasadnieniu swego orzeczenia, o ile będzie je sporządzał.

4. Wskazać trzeba, że skoro uchwała trzech izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. lokuje omawianą kwestię w przestrzeni należytej obsady sądu, i w konsekwencji skutków z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., to nie można pozbawić sądu, zwłaszcza odwoławczego, możliwości badania jej z urzędu. Brak jakichkolwiek podstaw ustawowych ku temu, aby przyjmować, że kontrola prawidłowości obsady sądu może nastąpić wyłącznie na wniosek strony.
5. Wniosek o wyłączenie ze składu sądu powszechnego osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. nie może być rozpoznawany przez sąd mający w swoim składzie takiego sędziego; w przeciwnym razie dojdzie do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*.
6. Środek odwoławczy zawierający zarzuty dotyczące omawianego uchybienia w procedurze powołania sędziego nie może być rozpoznany przez sąd, w którego skład wchodzi osoba powołana w takiej samej procedurze.
7. Reguły określone w pkt 5 i 6 niniejszej uchwały, dla zachowania przymiotów rzetelnego i sprawiedliwego procesu, muszą obowiązywać bez ograniczeń, w każdym przypadku, również wówczas, gdy z prawa europejskiego (art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej, art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej) należy wywieść nakaz odstąpienia od stosowania przepisów prawa krajowego określających sposób wyłaniania składu sądu właściwego do rozpoznania takiego wniosku.
8. Kontrola bezstronności sędziego prowadzona przez właściwy sąd z urzędu w trybie art. 42 § 1 k.p.k. może zostać uruchomiona również przez każdego sędziego zasiadającego w jego składzie.

Sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych

Uchwała Sądu Najwyższego z 19 lipca 2022 r., III UZP 3/22

Okres 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych z art. 2 ust. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1867) nie musi przypadać w całości wyłącznie po ostatnim zatrudnieniu ubezpieczonego oraz po rozwiązaniu umowy o pracę z przyczyn ekonomicznych, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 73 ust. 3 lub 5 ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 690).

Wyrok Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2022 r., III USKP 146/21

1. Artykuł 40 ust. 1 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin stanowi, że emerytura „wojskowa” ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach art. 104 ust. 1a–6, ust. 8 pkt 1 i 2 oraz ust. 9 i 10

ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Nie można przyjąć, że chodzi tylko o takie przychody, które stanowią tytuł ubezpieczeniowy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych, gdyż taka interpretacja pomija wyniki wykładni systemowej. Należy bowiem zauważyć, że w art. 104 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej wyraźnie wskazano, że: 1) za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (o której mowa w art. 104 ust. 1) uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności, 2) dotyczy to także przychodów osiągniętych z tytułu działalności wykonywanej za granicą. Pojęcie „przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego” użyte w art. 40 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy musi być wykładane w świetle „zasad dotyczących zmniejszania emerytury”, do których zaliczamy definicję „działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego” z art. 104 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej.

2. Artykuł 104 ust. 1–3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w celu zachowania spójności z art. 6 i 8 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, należy interpretować tak, żeby nie wykreować nowego tytułu ubezpieczenia społecznego, dlatego też za inne prace zarobkowe (poza zatrudnieniem, służbą albo prowadzeniem pozarolniczej działalności) należałoby uznać umowy cywilnoprawne objęte obowiązkiem ubezpieczenia w rozumieniu art. 6 ustawy systemowej, a zatem wyklądać analizowany termin zawężająco przez pryzmat ostatniego z powołanych przepisów. Kontrakty marynarskie na statkach handlowych, jeżeli nie są realizowane na podstawie umów o pracę, należy zaliczyć do innych prac zarobkowych z tytułu działalności wykonywanej za granicą.
3. W kontekście art. 5 pkt b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/04 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego art. 40 ust. 1 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w związku z art. 104 ust. 1 i 3 oraz art. 6 ust. 1–4c ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych należy interpretować w ten sposób, że przy rozliczaniu rocznym emerytur żołnierzy zawodowych należy uwzględniać zagraniczne przychody z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (w rozumieniu polskich unormowań), chyba że unormowania unijne lub umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Ponieważ unijne rozporządzenia koordynacyjne nakazują uwzględniać przychody z tytułu pracy najemnej lub równoważnej działalności, a do takich należą przychody z tytułu wykonywania pracy, umów-zleceń lub wykonywania usług, więc także zagraniczne przychody z tytułu realizacji kontraktów marynarskich, które nie zostały wyłączone spod unijnej koordynacji, podlegają uwzględnieniu w rocznym rozliczaniu emerytury wojskowej, choćby nie podlegały opodatkowaniu ani oskładkowaniu w państwie bandery statku morskiego.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2022 r., III UZP 1/22

Warunkiem uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresów pracy w gospodarstwie

rolnym po ukończeniu 16. roku życia na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 504) nie jest spełnienie przez ubezpieczonego przesłanek określonych w art. 6 pkt 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 933) lub/oraz art. 2 pkt 2 ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (t.j. Dz.U. z 1989 r. nr 24, poz. 133 ze zm.).

Wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2022 r., II USKP 212/21

Wykładnia art. 21 ust. 2 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych prowadzi do konkluzji, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie art. 46 i art. 184 w związku z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ubezpieczonemu przysługuje alternatywnie tylko jedno świadczenie: emerytura w obniżonym wieku emerytalnym lub rekompensata. W tym kontekście nie można byłoby zaakceptować sytuacji, gdyby po uprawomocnieniu się wyroku przyznającego prawo do rekompensaty ubezpieczony zachowałby prawo do skutecznego ubiegania się o wypłatę emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, na przykład w drodze wznowienia postępowania przed organem rentowym w trybie określonym w art. 114 ust. 1–2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sporna rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła *ex lege* prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu szczególnego zatrudnienia na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach, choćby nie zrealizowała tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o tę emeryturę. Złożenie wniosku o emeryturę pomostową lub o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, zakończone przyznaniem jednego z takich świadczeń, powoduje utratę prawa do rekompensaty. Zatem ustalenie prawa do nawet częściowej (w ograniczonym zakresie) wypłaty emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach stoi na przeszkodzie przyznaniu prawa do rekompensaty.

Wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2022 r., III USKP 131/21

1. Prawo do alimentów w rozumieniu art. 70 ust. 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS nie może być oderwane od obowiązku alimentowania. Ustanie obowiązku alimentacyjnego na skutek upływu i nieprzedłużenia terminu, o którym mowa w art. 60 § 3 k.r.o., sprzeciwia się możliwości uznania, że małżonka rozwiedziona jest w jakikolwiek sposób alimentowana. Nieuzyskanie z mocy wyroku sądowego przedłużenia terminu pięcioletniego, o którym mowa w art. 60 § 3 zdanie drugie Kodeksu rodzinnego, powoduje wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego rozwiedzonego małżonka, co oznacza niespełnienie jednego z warunków niezbędnych do przyznania renty rodzinnej, polegającego na posiadaniu prawa do alimentów ustalonego wyrokiem sądowym lub ugodą sądową w dniu śmierci byłego męża (art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej).
2. Z punktu widzenia prawa do renty rodzinnej wysokość umówionych alimentów, nawet gdy nie mieszczą się one w granicach wytyczonych w k.r.o., nie ma znaczenia. Prawo do renty rodzinnej powiązane zostało bowiem w art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej z samym obowiązkiem alimentacyjnym, a nie z zakresem jego realizacji.

Wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USKP 111/21

1. Ocena winy członka zarządu odnosi się do powinności przypisanych mu z racji pełnienia funkcji zarządczych w spółce kapitałowej. Członek zarządu nie odpowiada za złą kondycję finansową spółki uniemożliwiającą spłatę długów, lecz za własne zaniechanie skierowane na pokrzywdzenie wierzycieli, w tym pokrzywdzenie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wobec tego przesłanka egzoneracyjna wskazana w art. 116 § 1 pkt 1a ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa sprowadza się do wykazania należytej staranności w działaniach zmierzających do zgłoszenia upadłości lub wszczęcia postępowania układowego albo do udowodnienia braku winy w razie niewszczęcia tych postępowań. Omawiany przepis nie uzależnia zwolnienia od odpowiedzialności od sposobu rozstrzygnięcia przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości. Nie jest to więc odpowiedzialność za uzyskanie satysfakcjonującego wierzyciela rezultatu postępowania upadłościowego.
2. Dynamiczne zjawiska gospodarcze muszą być oceniane i postrzegane przez pryzmat indywidualnych okoliczności sprawy, w tym także przez uwzględnienie okresu piastowania funkcji w zarządzie czy dodatkowych wątków, np. gdzie członek zarządu był także współnikiem spółki, a dodatkowo także miał udziały w podmiotach współpracujących ze spółką. Ten obraz pozwala na puentę, że miał (powinien mieć) wiedzę na temat bieżącej kondycji finansowej zarządzanego podmiotu i sytuacji na rynku w segmencie jej działalności. Z tego też względu ocena działań członka zarządu powinna być dokonana według miary podwyższonej staranności oczekiwanej od osoby pełniącej funkcję organu osoby prawnej prowadzącej działalność gospodarczą. Właściwy czas na zgłoszenie wniosku o upadłość to moment, gdy członek zarządu wie albo przy dołożeniu należytej staranności powinien wiedzieć, że spółka nie jest już w stanie zaspokoić w całości wszystkich wierzycieli, ale w części ma jeszcze takie możliwości, a zatem nie jest jeszcze bankrutem niezdolnym do poniesienia nawet kosztów postępowania upadłościowego. Zwrot niedookreślony („właściwy czas”) musi być dekodowany na tle konkretnych okoliczności sprawy, bo one zadecydują o przypisaniu (bądź nie) odpowiedzialności członkom organu osoby prawnej.

Wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., III PSKP 69/21

1. Ponieważ w myśl art. 36a ust. 13 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty i art. 63 ust. 21 ustawy z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe kadencja dyrektora trwa pięć lat szkolnych, jednak w uzasadnionych przypadkach można powierzyć to stanowisko na krótszy okres, jednak nie krótszy niż jeden rok szkolny – w przypadku, gdy dochodzi do zmian organizacyjnych w strukturze szkoły, obowiązkiem sądu jest dokonanie oceny, jaki powinien być adekwatny termin powierzenia funkcji dyrektora w aspekcie zachodzących zmian organizacyjnych. Również nauczyciel występujący z powództwem o nawiązanie stosunku pracy na stanowisku dyrektora szkoły powinien zmodyfikować swoje roszczenie w zależności od zmieniającej się sytuacji organizacyjnej.
2. W sytuacji, gdy powód nie dokonał modyfikacji powództwa po wystąpieniu zmian organizacyjnych wpływających na jego roszczenie, sąd pracy – stosując art. 316 § 1 k.p.c. oraz art. 10 ust. 7 i art. 91c ust. 1 Karty nauczyciela w związku z zastosowanym w drodze analogii art. 45 § 2 k.p. w razie zmiany stanu rzeczy po wniesieniu

powództwa o nawiązanie stosunku pracy na stanowisko dyrektora szkoły przez złożenie oświadczenia woli – może nie uwzględnić żądania pracownika, jeżeli ustali, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe; w takim przypadku sąd pracy może orzec o odszkodowaniu. Ustalenie, iż uwzględnienie żądania pracownika nawiązania stosunku pracy jest niemożliwe lub niecelowe, powinno nastąpić zgodnie z zasadą kontradyktoryjności. Przesłanka niemożliwości nawiązania stosunku pracy ma walor obiektywny i może dotyczyć przyczyn leżących zarówno po stronie pracodawcy, jak i pracownika. Natomiast niecelowość nawiązania stosunku pracy stanowi pojęcie nieostre, otwarte i podlegające wykładni za pomocą klauzul generalnych. Elementy ocenne kładą nacisk na wszechstronne wyjaśnienie okoliczności sprawy. Tego rodzaju wyrok może zapaść tylko wtedy, gdy sąd ustali, że taka przesłanka występuje w procesie.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., III UZP 2/22

Nabycie prawa do emerytury pomostowej nie jest uzależnione od wykonywania, po dniu 31 grudnia 2008 r., pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez okres przynajmniej jednego miesiąca (art. 4 pkt 6 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.).

Wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., II USKP 190/21

Z analizy treści art. 4 pkt 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych należy wywnioskować, iż płatnikiem składek są nie tylko pracodawcy, ale także jednostki organizacyjne. Naturalną konsekwencją tego jest stwierdzenie, że może to być podmiot, który nie został przez przepisy prawa cywilnego wyposażony w zdolność prawną. Wyraźnie widać to na przykładzie art. 4 pkt 2 lit. a w połączeniu z pkt 2 lit. t ustawy systemowej. Wykonywanie pracy zarobkowej jest dziś przedmiotem nie tylko umów o pracę, ale także umów prawa cywilnego. Posiadanie statusu płatnika przez wyodrębnioną w ramach osoby prawnej jednostkę organizacyjną nie oznacza jednak, że za zobowiązania składkowe tej jednostki nie ponosi odpowiedzialności osoba prawna, w której ramach funkcjonuje płatnik składek. W relacjach z zewnętrznymi podmiotami za zobowiązania majątkowe związane z zatrudnianiem pracowników, w tym składkowe, odpowiedzialność ponosi będąca pracodawcą właścicielskim osoba prawna, a nie jej oddziały, mimo że są one wyodrębnione organizacyjnie i finansowo i są uprawnione do nawiązywania stosunków pracy z pracownikami. Przyjmuje się organizacyjną, a nie majątkową koncepcję pracodawcy. Z tych względów należy przyjąć, że organ rentowy może zobowiązać osobę prawną do zapłaty należności z tytułu nieopłaconych składek powstałych u płatnika składek – dłużnika, będącego jej jednostką organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej, gdy zadłużenie powstało z uprzednio wydanych przez ten zakład decyzji o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu osób wykonujących czynności opiekuńcze na rzecz tej jednostki organizacyjnej.

Wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., II USKP 205/21

1. Analiza treści art. 2 pkt 1 oraz art. 4 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy z 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych skłania do postawienia

tezy, że prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przysługuje tylko tym nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym, którzy w dacie rozwiązania ostatniego stosunku pracy nauczycielskiej mieli status pracownika wymienionych placówek oświatowych i jednocześnie – przy spełnieniu pozostałych kryteriów wieku oraz ogólnego stażu składkowego i nieskładkowego – legitymują się co najmniej 20-letnim okresem pracy w tychże jednostkach w wymiarze co najmniej połowy obowiązkowego wymiaru zajęć. Przepis art. 4 ust. 1 ustawy kompensacyjnej koresponduje zatem z art. 88 ust. 1 w związku z art. 91b ust. 1 Karty nauczyciela o tyle, że również pozwala zaliczyć do wymaganego stażu uprawniającego do spornego świadczenia okresy pracy nauczycielskiej wykonywanej w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć, a nadto – z uwagi na posłużenie się przez ustawodawcę terminem „wykonywanie pracy” zamiast „zatrudnienie” – postuluje się uwzględnianie w wymaganym stażu owej pracy tylko okresów realnego jej wykonywania, co w konsekwencji wyklucza z tegoż stażu, między innymi, okresy: 1) niezdolności do pracy, za które wypłacono wynagrodzenie chorobowe, zasiłek chorobowy lub świadczenie rehabilitacyjne; 2) urlopu wychowawczego; 3) urlopu dla poratowania zdrowia; 4) pozostawania w stanie nieczynnym; 5) przebywania na urlopie udzielonym w związku z dalszym kształceniem się; 6) urlopu bezpłatnego; 7) czasu niewykonywania pracy, za którą nauczycielowi wypłacono na podstawie art. 41 Karty nauczyciela (skreślonego z dniem 25 lipca 1992 r.) wynagrodzenie za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy, np. z powodu choroby lub opieki nad dzieckiem. Różnica w sposobie uregulowania przesłanek nabycia prawa do emerytury z art. 88 Karty nauczyciela i nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego sprowadza się do zawężenia placówek oświatowych, w których powinna być wykonywana praca nauczycielska.

2. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania przez dyrektora szkoły wskutek wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty nauczyciela, nie jest rozwiązaniem stosunku pracy na wniosek nauczyciela w rozumieniu art. 88 ust. 1 tej ustawy. W rezultacie rozwiązanie stosunku pracy ze szkołą w trybie art. 23 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 Karty nauczyciela nie spełnia kryteriów kwalifikacyjnych z art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych i nie uprawnia nauczyciela do spornego świadczenia.

Wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r., II PSKP 80/21

Fakt następczego uchylecia zarządzenia nadzorczego wojewody w wyniku postępowania sądowoadministracyjnego wywołuje skutki na przyszłość, a zatem nie oznacza bezwzględnej nieważności czynności dokonanej przez nowego prezesa zarządu wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w postaci odwołania byłego wiceprezesa zarządu z zajmowanej funkcji.

Bibliografia

- Postanowienie Sądu Najwyższego z 14 września 2022 r., I KZP 7/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2022 r., I CSK 2867/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2022 r., I CSK 2313/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2022 r., I CSK 2319/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2022 r., I CSK 2308/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2022 r., I CSK 2614/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2022 r., I KZ 46/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r., II CSKP 369/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2022 r., I CSK 3636/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2022 r., I CSK 3445/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2022 r., I CSK 3299/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2022 r., I CSK 2297/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2022 r., II CSKP 509/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I CSK 219/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I CSK 437/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., III CZ 115/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2022 r., I CSK 498/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2022 r., I CSK 399/22.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2022 r., I CSK 38/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., III CZP 119/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., III CZP 112/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., III CZP 109/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 5 października 2022 r., III CZP 101/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 4 października 2022 r., III CZP 110/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 19 lipca 2022 r., III UZP 3/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 1 lipca 2022 r., I KZP 5/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2022 r., III CZP 50/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., III CZP 28/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 26 maja 2022 r., III CZP 86/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., III CZP 83/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., III CZP 46/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 6 maja 2022 r., III CZP 47/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 81/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 79/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 75/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 62/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 33/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 87/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r., III CZP 74/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r., III CZP 57/22.

- Uchwała Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r., III CZP 56/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r., III CZP 91/22.
Uchwała Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r., III CZP 82/22.
Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 14 września 2022 r., I KZP 9/22.
Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 14 września 2022 r., I KZP 11/22.
Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2022 r., III UZP 1/22.
Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 9/21.
Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22.
Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., III UZP 2/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2022 r., II CSKP 349/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 883/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2022 r., II CSKP 145/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2022 r., II CSKP 573/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2022 r., III USKP 146/21.
Wyrok Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., II CSKP 34/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2022 r., II USKP 212/21.
Wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2022 r., III USKP 131/21.
Wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USKP 111/21.
Wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., III PSKP 69/21.
Wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., II CSKP 993/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., II USKP 190/21.
Wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., II USKP 205/21.
Wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 2022 r., II CSKP 78/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 2022 r., II CSKP 185/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., II CSKP 1301/22.
Wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2022 r., II PSKP 80/21.